

RUS TILI CHET TILI SIFATIDA VA ZAMONAVIY AXBOROT
TEKNOLOGIYALARI

Usanova Nargiza Adilovna

Farg'ona davlat universiteti o'qituvchisi

Karimova Soxiba Omanovna

Farq'ona viloyati pedagoglarni yangi metodikalarga o'rgatish milliy markazi

Tillarni o'qitish metodikasi kafedrasida o'qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqola zamonaviy axborot texnologiyalarining rus tilini chet tili sifatida o'qitish jarayoniga ta'sirini o'rganadi. Ta'lim maqsadlarida raqamli texnologiyalardan foydalanishning asosiy jihatlari, jumladan, interaktiv ta'lim platformalari, onlayn kurslar, virtual darslar va multimedia materiallari yoritilgan. Ta'lim jarayoniga zamonaviy texnologiyalarni joriy etishda o'qituvchi va talabalar duch keladigan afzallik va muammolar ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: Rus tili chet tili sifatida, zamonaviy axborot texnologiyalari, ta'limni raqamlashtirish, onlayn ta'lim, virtual darslar, multimedia resurslari

Annotation: this article explores the impact of modern information technology on the process of teaching Russian as a foreign language. Highlights of the use of digital technology for educational purposes are covered, including interactive educational platforms, online courses, virtual classes, and multimedia materials. When introducing modern technologies into the educational process, the advantages and problems faced by the teacher and students are considered.

Keywords: Russian as a foreign language, modern information technology, digitization of Education, online education, virtual lessons, multimedia resources

Rus tilini chet tili sifatida o'qitish metodikasining asosiy muammolaridan biri samarali o'qitish vositalarini yaratishdir. Metodologlar bu masala bilan uzoq vaqt shug'ullanishlariga qaramay, hozirgi vaqtda ushbu masala bo'yicha tadqiqotga bo'lgan qiziqish susaymayapti. Shunday qilib, Gorbenko, T.N. Dominova va boshqalar ta'kidlashlaricha, kontseptual yo'nalish RTCHTSni o'qitishning zamonaviy usullarida etakchi o'rinni egallaydi, chunki "rus tilini chet elliklarga o'qitishning eng samarali usullari va texnologiyalarini, shuningdek, o'quv qo'llanmalarini izlash bizning kunlarda faol davom etmoqda." [1, b. 255]. Shuningdek, 2020-2021 yillarda kompyuter texnologiyalari, internet va kommunikatsiyalar rivojlanishi tufayli ta'limda axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan faol foydalanish, shuningdek, COVID-2020-2021-yillarda ta'limning masofaviy yoki aralash formatga majburiy o'tkazilishi. 19-sonli pandemiya zamonaviy ta'lim resurslari va xorijiy fuqarolarga rus tilini o'rgatish vositalarini ishlab chiqishda ushbu texnologiyalardan foydalanishning dolzarbligini tasdiqlaydi. Ko'pgina metodistlar zamonaviy o'quvchilarning yangi ma'lumotlarni idrok etish va o'zlashtirishda ma'lum psixologik xususiyatlarga ega ekanligiga e'tibor berishadi, "qog'ozdan ko'ra elektron axborot vositalariga ustunlik berishadi va ma'lumotni ixcham, qulay shaklda olishni afzal ko'rishadi" [2, p. . 26]. Shunday qilib, E.A. Jeleznyakova, G.V. Boychiuk ta'kidlaganidek, "Z avlodi, 2000-yildan keyin tug'ilgan va turli gadjetlar qurshovida ulg'aygan zamonaviy talabalar va maktab o'quvchilari, aksariyat hollarda o'zlari o'rganib qolgan texnik vositalarsiz faoliyat yuritishni tasavvur qila olmaydi" [3, s. 19]. Demak, RTCHTSni o'qitish va o'quv qo'llanmalarini yaratish jarayonida axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish zamonaviy ta'limning zaruriy talabiga aylanib bormoqda.

Ilmiy adabiyotlarda RTCHTSni o'qitish metodikasida qo'llaniladigan axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining metodik jihatdan qayta ishlangan va autentik turlari

tavsiflangan: elektron darsliklar va o'quv qo'llanmalar, bosma darsliklar uchun veb-ilovalar, elektron test ma'lumotlar bazalari, multimedia taqdimotlari (namoyishlar), onlayn kurslar, ma'lumot va axborot resurslari (onlayn tarjimonlar, lug'atlar), madaniy-ma'rifiy resurslar (elektron gazetalar, jurnallar va telekanallar, elektron kutubxonalar, do'konlar, kinoteatrlar, muzeylar, teatrlar, ta'lim muassasalari va boshqalar veb-saytlari, taniqli shaxslarning veb-sahifalari), audio, foto, videofayllarning elektron to'plamlari, o'qituvchilar uchun uslubiy resurslar, aloqa vositalari va ijtimoiy tarmoqlar [4; 8; 9]. Elektron o'quv vositalarining an'anaviy vositalarga nisbatan afzalliklari quyidagilardan iborat: o'quv jarayonini jadallashtirish, individual ta'lim traektoriyasini shakllantirish, o'quvchilarning intellektual va ijodiy salohiyatini ochish, mustaqil ishlash ko'nikmalarini rivojlantirish, o'qishga bo'lgan qiziqishni oshirish, o'quv jarayonini optimallashtirish. o'quv materialining mazmuni, katta hajmdagi ma'lumotlarni saqlash, ma'lumotlarni muntazam yangilash va tuzatish imkoniyati, materialning yaxshi tuzilishi, ma'lumotlarning chiziqli bo'lmagan taqdim etilishi, elektron ma'lumotlarga tezkor kirish, o'quv materialini taqdim etishning turli usullari, yuqori ravshanlik darajasi, ovozi jo'r bo'lish imkoniyati, o'rganishni axborot bilan ta'minlash, o'quv jarayoniga haqiqiy ma'lumotlarni kiritish, testlar yordamida bilimlarni nazorat qilish va boshqalar .d.

Zamonaviy sharoitda darslikning elektron shakli RTCHTSni o'qitishning samarali vositasiga aylanmoqda. Ushbu qo'llanmada tematik tashkilot, gipermatnli havolalar mavjud, turli multimedia elementlari, shuningdek, Internet resurslariga havolalar mavjud. Multimediali elektron darslik quyidagilarga imkon beradi: a) Sankt-Peterburgning tarixiy va madaniy xususiyatlarini har tomonlama va tizimli ravishda taqdim etish; b) lingvistik va o'lkashunoslik ma'lumotlarini taqdim etishning turli shakllaridan foydalanish; v) chet ellik talabalar uchun o'quv qo'llanma materiallarini o'zlashtirish uchun individual traektoriya yaratish; d) ta'lim jarayonini faollashtirish. Multimedia elektron darslik bilan ishlash auditoriya, sinfdan tashqari, mustaqil, masofaviy va aralash shakllarda amalga oshirilishi mumkin. Qo'llanmaning sinovdan o'tkazilishi chet ellik talabalarda lingvistik va kommunikativ kompetensiyalarni shakllantirishda multimediali elektron o'quv qo'llanmasidan foydalanish samaradorligini ko'rsatdi.

Belgilangan mavzularni rivojlantirishning keyingi istiqbollari qo'llanma materiallarini shaharning tarixiy va madaniy makonidan tashqarida kengaytirish, shuningdek, rus tilini boshqa darajalarda o'rganayotgan chet ellik talabalar uchun shunga o'xshash o'quv qo'llanmalarini ishlab chiqishdan iborat.

Adabiyot:

1. Gorbenko V.D., Dominova T.N., Ilyina N.O., Kumbasheva Yu.A., Mityakova M.V. Rus tilini chet tili sifatida o'qitish metodikasining dolzarb yo'nalishlari: kontentni tahlil qilish natijalari // Fan va ta'lim istiqbollari. 2021 yil. 1-son (49). 249-264-betlar.
2. Dominova T.N. RUS TILINI CHET TILI O'QITISHDA AXBOROT-KOMMUNIKATSION TEXNOLOGIYALARI: MULTIMEDIA O'QITISH QO'RIYATINI YASALASH PRINSIPLARI // Fan va ta'limning zamonaviy muammolari. – 2021 yil – 2-son; URL: <https://science-education.ru/ru/article/view?id=30674> (kirish sanasi: 21.04.2024).
3. Rumyantseva N.M., Gartsova D.A. Elektron o'quv vositalaridan foydalanish orqali chet ellik talabalarning kommunikativ kompetensiyasini shakllantirish (universitetgacha bo'lgan bosqich) // RUDN universiteti axborotnomasi. O'quv masalalari seriyasi: tillar va mutaxassislik 2015. № 4. 25-29-betlar.
4. Jeleznyakova E.A., Boychiuk G.V. Chet tili sifatida rus tili bo'yicha darslarda biznes yozishni o'rgatishda axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish // Til tadqiqotlari va zamonaviy gumanitar bilimlar. 2020. T. 2. No 1. B. 18-25.

5. Azimov E.G. Rus tilini chet tili sifatida o'qitishda axborot-kommunikatsiya texnologiyalari. M.: Rus tili, 2012. 328 b.
6. Bogomolov A.N. Rus tilini chet tili sifatida o'rgatish uchun virtual muhit. Lingvistik va madaniy jihat. M.: Maks Press, 2008. 320 b.